

Psykiatrisk vård eller fängelse?

Sommaren 2005 tillsatte den dåvarande regeringen en utredning för att se över lagstiftningen om ingripanden mot psykiskt störda lagöverträdare. Det gällde fall när en person som begått ett brott lidit av en allvarlig psykisk störning vid brottet men inte vid tidpunkten för domen. Översynen skulle också avse de fall när gärningsmannen döms till rättspsykiatrisk vård, men där ingripandet inte anses stå i rimlig proportion till brottets allvar.

Utredaren avlämnade sitt betänkande i januari, och förslagen har sedan gått till remissbehandling. Läkarförbundet har varit en av de remissinstanser som fått lämna synpunkter på utredningens promemoria.

Frågan om hur man bör se på straffansvar och påföljder för personer som begår brott under inflytande av en allvarlig psykisk störning är som bekant omdebatterad och därtill mycket komplicerad. Intresset av att personer som begår brott möts av en adekvat reaktion på brottet ställs här emot behovet av att tillräckligt beakta gärningsmannens psykiska tillstånd och behov av behandling.

Debatten i ämnet lär fortgå under övermåttlig tid, och det torde vara svårt att finna en lösning som kan tillgodose de motstridiga intressena på ett helt tillfredsställande sätt. Det förslag som presenteras i promemorian är dock enligt Läkarförbundets uppfattning ett försök till en rimlig kompromiss.

Förslaget får emellertid inte betraktas som slutpunkten för överväganden i ämnet. I stället bör ett fortsatt och mer övergripande reformarbete utföras inom området i syfte att finna en så god ordning som möjligt för ansvar och påföljder för brott begångna under påverkan av en allvarlig psykisk störning.

Utredaren påpekar själv att den mindre reform som nu föreslås bör följas upp med en utredning om behovet av ett större systemskifte. Han erinrar därvid om det förslag som den s k Psykansvarskommittén lade fram redan 2002, men som ännu inte behandlats på regeringsnivå. Även Psykiatrisamordnarens förslag borde kunna övervägas i en sådan större utredning.

Läkarförbundet betonar att det är viktigt att lagstiftningen utformas på ett sådant sätt att det blir

Illustration: Annika Huett

möjligt att tillämpa den på ett förutsägbart och rättssäkert sätt. Allvarlig psykisk störning är i sig ett svårdefinierat begrepp, och bedömningen av om en person lider eller lidit av en sådan störning kan vara svår.

I promemorian föreslås att ytterligare en »bedömningsgrad« förs in i lagstiftningen, nämligen att den psykiska störningen varit sådan att gärningsmannen »saknat förmåga att inse gärningens innebörd eller att anpassa sitt handlande efter en sådan insikt«. Det kan ifrågasättas om inte detta riskerar att ytterligare försvåra bedömningen för domstolarna. Även de läkare som ska avge utlåtanden får ännu en bedömningsgrund att ta hänsyn till, med ökande risk för osäkerhet och oförutsägbarhet vid lagtillämpningen som följd.

Promemorian föreslår ger domstolarna möjlighet att, i vissa snävt avgränsade fall, döma den som begått ett brott under påverkan av en allvarlig psykisk störning till fängelse. Skälen kan vara att det är fråga om mycket allvarlig brottslighet och högt straffvärde, samtidigt som behovet av rättspsykiatrisk vård är litet eller obefintligt. Vidare kan fängelse vara aktuellt om gärningsmannen själv vållat sitt tillstånd genom berusning eller dylikt.

Det finns i detta sammanhang skäl att framhålla vikten av att vårdbehovet hos personer som begått brott inte får hamna i skuggan av andra intressen. Det måste vara helt säkerställt att behovet av vård i de berörda fallen kan tillgodoses adekvat inom ramen för fängelsestraffet.

»... det torde vara svårt att finna en lösning som kan tillgodose de motstridiga intressena på ett helt tillfredsställande sätt.«

EVA NILSSON BÅGENHOLM
ordförande,
Läkarförbundet

TOMAS HEDMARK
jurist,
Läkarförbundet

Läkartidningen satsar på studenterna!

Läkartidningen arbetar kontinuerligt för att utveckla tidningen med utgångspunkt i vad läsarna vill ha. Studenterna läser Läkartidningen i mindre utsträckning är färdiga läkare.

Genom läsarusundersökningar har vi därför tagit reda på vad de främst önskar av tidningen för att göra den mer attraktiv för dem.

Det handlar om både innehåll och utformning som ska komponeras så att det bättre passar de yngres önskemål. Läkartidningen kommer därför under

året att göra en satsning för våra blivande kolleger genom att utveckla en studentbilaga på webben.

Marie Annerstedt, chefredaktör för MSFs tidning Appendix, har fått tidningens uppdrag som studentredaktör.

Läkartidningens studentbilaga ska göras helt av studenter. Den ska ge studenterna ytterligare en möjlighet att engagera sig och utvecklas i sin karriär och utbildning.

Eva Nilsson Bågenholm

Kontaktuppgifter Sveriges läkarförbund:
www.lakarforbundet.se, E-post: info@slf.se
Telefon: 08-790 33 00, Fax: 08-20 57 18
Postadress: Box 5610, 114 86 Stockholm
Besök: Villagatan 5, Stockholm